

Urška Končar Zavrl

Nogomet kot družbeni kapital: ekonomski, socialni in zdravstveni učinki množične udeležbe

Izvleček

Nogomet presega okvir športa, saj pomeni družbeni kapital z izjemnimi učinki na gospodarski razvoj, zdravje prebivalstva in socialno povezanost. Raziskava Nogometne zveze Slovenije in UEFA, izvedena v okviru projekta UEFA GROW SROI, je pokazala, da množična udeležba v nogometu v Sloveniji prinaša večplastne koristi. Na gospodarski ravni nogomet ustvarja več deset milijonov evrov dodane vrednosti in nekaj tisoč delovnih mest. Na socialnem področju prispeva k zmanjšanju kriminala, spodbuja prostovoljstvo in krepi izobraževalne dosežke mladih. Zdravstveni učinki so še izrazitejši, saj redna nogometna dejavnost zmanjšuje tveganje za kronične bolezni in prinaša znatne prihranke zdravstvenemu sistemu. Analiza potrjuje, da je nogomet lahko strateška naložba z visoko donosnostjo, ki krepi odpornost in konkurenčnost družbe.

Ključne besede: nogomet, družbeni kapital, ekonomski učinki, socialni učinki, zdravstvene koristi.

Football as Social Capital: Economic, Social and Health Impacts of Mass Participation

Abstract

Football goes beyond sport, serving as social capital with significant impacts on economic growth, public health, and social cohesion. The study conducted by the Football Association of Slovenia and UEFA within the UEFA GROW SROI framework revealed that mass participation in football generates broad benefits. Economically, football contributes tens of millions of euros and supports thousands of jobs. Socially, it helps reduce crime, promotes volunteering, and enhances educational outcomes for young people. Health impacts are even more pronounced, as regular football activity lowers the risk of chronic diseases and results in substantial healthcare savings. The findings confirm that football can be a strategic investment with high returns, strengthening societal resilience and competitiveness.

Keywords: football, social capital, economic impacts, social impacts, health benefits.

■ Nogomet kot družbeni kapital: ekonomski, socialni in zdravstveni učinki množične udeležbe

Nogomet je več kot le igra, saj gre za družbeni fenomen, ki povezuje skupnosti, navdihuje množice ter ustvarja priložnosti za širši družbeni in gospodarski razvoj. Nogometna zveza Slovenije (NZS) je skupaj z UEFA v okviru projekta UEFA GROW SROI (Social Return on Investment) v letih 2021 in 2022 izvedla prvo celovito analizo učinkov množične udeležbe v nogometu na družbo.

Z vidika trajnostnega razvoja in družbene odgovornosti je bilo z raziskavo ključno oceniti učinke, ki jih vlaganja v

nogomet ustvarijo za družbo, a ne le v finančnem pogledu, temveč tudi v smislu družbenih, zdravstvenih, okoljskih in drugih koristi.

Metodološka podlaga in verodostojnost raziskave

UEFA GROW SROI je model, ki ga je razvila UEFA v okviru svojih strateških programov, da bi kvantificirala in poudarila družbeni donos na naložbo (SROI – *Social Return on Investment*) v množičnost nogometa po Evropi.

Raziskava je nastala na podlagi utemeljene metodološke zasnove, v pripravo katere so bili vključeni mednarodni

strokovnjaki. Že pri razvoju modela je bil oblikovan svetovni panel priznanih akademikov in specialistov s področja nogometa, ki je imel tri ključne naloge:

- svetovanje pri oblikovanju metodologije in ekonometričnega modela,
- sprotno pregledovanje napredka in prilagajanje poslovnega modela lokalnim posebnostim,
- potrjevanje strokovne utemeljenosti uporabljenih metod.

Končni model je bil razvit v sodelovanju z devetimi evropskimi univerzami, v pripravo pa so bili vključeni tudi vrhunski strokovnjaki iz različnih držav z znanjem s področja množične udeležbe, elitnega nogometa, tekmovanj, trenerstva, športne infrastrukture, komuniciranja, nogometnega vodenja in poslovanja.

Podatkovna podlaga raziskave je izjemno široka, saj je bilo vključenih več kot 100 znanstvenih raziskav, povezanih z več kot 150 kazalniki, uporabljenih pa je bilo tudi sedem ključnih evropskih podatkovnih zbirk in raziskovalnih monitorjev (EU in WHO). Kot del raziskave so bili opravljeni številni pogovori z vladnimi predstavniki, nacionalnimi in regionalnimi nogometnimi zvezami, krovnimi športnimi organizacijami, nogometnimi klubi, univerzami in drugimi deležniki.

Kombinacija akademskega znanja, praktičnih izkušenj in preverjenih mednarodnih podatkov daje raziskavi trdne strokovne temelje, zato so izsledki za Slovenijo verodostojni in primerljivi z najboljšimi praksami v Evropi.

Analize v tem članku temeljijo na podatkih za 50.000 aktivnih registriranih nogometnih igralcev in igralcev, kolikor jih je bilo v Sloveniji ob začetku raziskave v letu 2021.

Ekonomski učinki in nogomet kot generator rasti

Nogomet ustvarja neposredni in merljivi gospodarski prispevek. Izsledki analize so potrdili, da v Sloveniji 50.000 registriranih nogometašic in nogometašev ustvari 44,6 milijona evrov gospodarskega prispevka, od tega: 27,9 milijona evrov zaradi gradnje in vzdrževanja 127 nogometnih igrišč in 16,7 milijona evrov prek potrošnje igralcev za članarine, opremo, potovanja, tekmovanja ipd.

Nogometna industrija je tesno povezana tudi z zaposlovanjem. Z omenjenim obsegom udeležbe je povezanih 4.800 delovnih mest, od tega 4.400 neposredno v nogometni panogi in 400 v drugih posredno povezanih dejavnostih, kot so upravljanje športne infrastrukture, gradbeništvo, delovanje lokalnih skupnosti itn.

Vsak evro, vložen v nogometno infrastrukturo, programe in širšo podporo nogometu, se tako povrne večkratno – prek

ustvarjanja novih delovnih mest, povečane potrošnje gospodinjstev, višjih davčnih prihodkov za državo, pa tudi z zmanjšanjem socialnih in zdravstvenih izdatkov.

Nogomet je tako mogoče obravnavati kot enega najmočnejših družbenih multiplikatorjev, saj se sredstva, ki jih usmerimo v razvoj športa, pretvorijo v oprijemljive koristi za celotno skupnost in dolgoročno krepijo gospodarsko odpornost države. To pomeni, da nogomet ni strošek, temveč investicija z ustrezno donosnostjo, saj vrača v gospodarstvo več, kot od njega prejme.

Socialni učinki – manj kriminala, več prostovoljstva

Nogomet ima tudi izrazite širše družbene koristi, ki jih pogosto spregledamo. Raziskava je pokazala, da prispeva k zmanjšanju kriminala, vključevanju mladih v izobraževanje in h krepitvi prostovoljstva.

Vrednost teh učinkov v Sloveniji obsega letno približno 2,4 milijona evrov. V to so vključeni prihranki zaradi preprečevanja kriminalnih dejanj, manjše obremenitve socialnih programov, koristi zaradi boljših učnih dosežkov in učinki prostovoljstva v športu.

Nogomet je pogosto tudi prva izkušnja mladih z organiziranim delom v skupnosti, pri čemer se naučijo sodelovanja, discipline in spoštovanja pravil, kar dolgoročno nedvomno sooblikuje aktivne državljane.

Zdravstveni učinki – preventiva, ki se izplača

Še izrazitejši so učinki na zdravje. Redna nogometna aktivnost zmanjšuje tveganje za nastanek številnih kroničnih bolezni, krepi duševno zdravje in s tem prinaša velike prihranke zdravstvenemu sistemu.

V Sloveniji je nogomet leta 2021 tako pomenil kar 23,6 milijona evrov prihrankov v zdravstvu. Redna vadba in sodelovanje v nogometnih aktivnostih namreč prepreči več primerov resnih bolezni, ki bi sicer zahtevali obsežne zdravstvene posege in stroške zdravljenja. Na podlagi postavljene metodologije se ocenjuje, da so bili pozitivni učinki zaznani pri preprečevanju srčno-žilnih bolezni in sladkorne bolezni tipa 2, pomemben učinek se kaže tudi na področju duševnega zdravja.

Poleg tega nogomet seveda prispeva k zmanjšanju stroškov tudi pri nekaterih drugih kroničnih boleznih, saj telesna dejavnost dokazano zmanjšuje zdravstvena tveganja. Vpliv nogometa pa se ne meri le v preprečenih boleznih, temveč tudi v izboljšanjem počutju prebivalstva. Analize kažejo, da bi ljudje za aktivnosti, ki imajo enake pozitivne učinke na zdravje kot nogomet, sicer letno odšteli kar 21,8

milijona evrov. To potrjuje, da množični nogomet ni le re-kreativna dejavnost, temveč izjemno učinkovita oblika preventive, ki dolgoročno razbremenjuje zdravstveni sistem in krepi kakovost življenja celotne družbe.

Čeprav zaradi igranja nogometa nastanejo tudi poškodbe, katerih stroški po metodoloških ocenah letno obsegajo približno milijon evrov, je njegov neto učinek še vedno izjemno pozitiven.

Vpliv na elitni nogomet – baza ustvarja vrh

Nogomet deluje kot piramida, kjer široka baza množične udeležbe neposredno vpliva na kakovost in uspešnost elitnih selekcij. Raziskava kaže, da bi dodatna letna naložba v množični nogomet v znesku 30.000 evrov (npr. v športno infrastrukturo, trenerski kader in izvajanje programov) povečala bazo registriranih igralcev za približno 1.246, kar pomeni 2,5-odstotno rast. Tolikšno povečanje števila aktivnih športnikov pa ne pomeni le večje množičnosti, temveč ustvarja seveda pomembne družbene koristi.

Skupna vrednost teh koristi bi dosegla približno 1,5 milijona evrov, povezanih z gospodarskimi učinki, s socialnimi učinki predvsem na področju izobraževanja in vključevanja v skupnost ter z zdravstvenimi prihranki. Poleg tega bi širša baza igranja nogometa prispevala k višji kakovosti vrhunskega športa, saj bi se uspešnost moške reprezentance izboljšala za pol odstotka, ženska reprezentanca pa bi lahko napredovala celo za 1,2 odstotka.

Gre za izjemno razmerje stroškov in koristi, ki ga v drugih sektorjih redko najdemo. Vlaganje v nogomet namreč že z razmeroma majhnimi vložki ustvarja nesorazmerno velike družbene učinke.

Nogomet kot strateška naložba

Raziskava prav tako potrjuje, da je nogomet eden ključnih mehanizmov trajnostnega razvoja sodobne družbe. Z močjo povezovanja ljudi, ustvarjanja priložnosti in krepitev družbenega duha nogomet odpira prostor za nova partnerstva med javnim in zasebnim sektorjem ter spodbuja oblikovanje politik, ki temeljijo na preverjenih praksah in podatkih. Prav zato je nujno, da država in drugi potencialni vlagatelji šport, zaradi razširjenosti zlasti nogomet, prepoznajo kot strateško priložnost za vlaganje, saj s tem ne krepijo le športa samega, temveč vlagajo v bolj zdravo, vključujočo in konkurenčno družbo prihodnosti.

■ Zaključek

Rezultati raziskave so potrdili, da vlaganje v nogomet prinaša poleg neposrednih tudi občutne posredne koristi na več ravneh – od dodatnih delovnih mest, zmanjšanja kriminala in več prostovoljstva do zmanjšanja obolevnosti in s tem prihrankov v zdravstveni blagajni. Navedeno tako ne pomeni le potrditve družbene vloge nogometa, temveč lahko predstavlja v prihodnosti tudi uspešen poslovni model, ki odpira vrata strateškemu partnerstvu in trajnostnim investicijam v nogomet in šport nasploh.

Ko govorimo o prihodnosti, je prav, da poudarimo pomembnost vlaganja v vrednote, zdravje in ustvarjalni potencial mladih generacij, nogomet pa je pri tem ena najmočnejših sil, ki jih imamo na voljo.

Urška Končar Zavrl
Nogometna zveza Slovenije
urska.koncar@nzs.si